

Hoe krijg je onderwijsthema's op de politieke agenda?

Van discussiestuk naar partijprogramma

In de aanloop naar de verkiezingen schreef de VO-raad samen met tal van andere onderwijspartijen een discussiestuk over de toekomst van het onderwijs. Een manier van agenderen die lijkt te werken: behoorlijk wat inhoudelijke punten zijn nu terug te zien in de conceptprogramma's van politieke partijen.

Vier van de zeven partijen zijn voorstander van latere selectie

Als modulair onderwijs inderdaad de basis wordt, heeft dat wel gevolgen voor de vorm van de eindexamens. Bij een aantal grote partijen leeft het idee van een maatwerkdiploma, waardoor scholieren vakken op verschillende niveaus kunnen afronden. Ze hoeven de middelbare school dan niet langer af te ronden op het niveau van hun slechtste vak.

Digitale geletterdheid is eveneens een thema waar politieke partijen meer aandacht en ruimte voor willen inruimen: vier van de zeven partijen noemen het in hun programma. Tot slot lijkt meer ontwikkeltijd voor leraren een gevestigd idee te zijn geworden. Maar liefst vijf van de zeven partijen zijn er voorstander van.

AANDACHTSPUNTEN

Naast alle mooie kansen zijn er ook aandachtspunten. Het is bijvoorbeeld bij modulair onderwijs van belang om te investeren in intensievere loopbaanoriëntatie en -begeleiding, zodat scholieren in hun flexibele schoolloopbaan zelfverzekerd keuzes kunnen maken. Dit thema komt niet in de verkiezingsprogramma's terug. En de wens om meer aandacht en ruimte te besteden aan digitale geletterdheid is weliswaar breed zichtbaar, maar slechts enkele partijen koppelen daar ook financiële investeringen aan. Sowieso is het natuurlijk de vraag of het onderwijs in de volgende kabinetsperiode onder de streep op extra investeringen kan rekenen. Niet alle partijen doen daar in hun verkiezingsprogramma concrete toezeggingen voor.

WAT VERDER OPVALT

Een onderwerp dat in een aantal programma's aan bod komt is moderniseren van artikel 23. Huisvesting wordt ook wel genoemd in programma's, vooral in relatie tot passend onderwijs en het tegengaan van segregatie. Wat betreft passend onderwijs is er vooral aandacht voor inclusief onderwijs en het verminderen van het aantal thuiszitters.

DISCLAIMER

De meeste partijen prijzen het onderwijs om zijn prestaties tijdens de coronacrisis. De pandemie heeft bestaande problemen wel onder een vergrootglas gelegd, zoals kansengelijkheid en toegankelijkheid. Maar de crisis heeft ook een impuls gegeven aan zaken waar scholen al lange tijd aan werkten, zoals online onderwijs en innovatiekracht.

De meeste politieke partijen deinzen er niet voor terug om voor het onderwijs ná de coronaperiode fundamentele systeemveranderingen voor te stellen, zoals flexibilisering van selectiemomenten, niveaus en examinering. Maar wel met de disclaimer dat de investeringen zullen afhangen van het definitieve financiële plaatje na de coronacrisis. <

Het discussiestuk 'Toekomst van ons onderwijs' was vooral bedoeld om in de aanloop naar de verkiezingen een stip aan de horizon te zetten. De afgelopen periode werd het document onder de aandacht gebracht van de programmacommissies die de partijprogramma's aan het schrijven waren. Welke inhoudelijke punten zien we in die conceptprogramma's daadwerkelijk terug? We namen zeven programma's onder de loep.

KANSEN

Veel politieke partijen schrijven in hun verkiezingsprogramma dat de vroege selectie op twaalfjarige leeftijd een belangrijke oorzaak is van kansengelijkheid. Uitstel van dit selectiemoment – een belangrijk thema in 'Toekomst van ons onderwijs' – is een breed gedeeld idee. Vier van de zeven partijen zijn er voorstander van, zoals in de tabel te zien is. Alleen VVD, SP en SGP maken er geen melding van. De voorstanders willen het uitstel van selectie met name bereiken door brede en verlengde brugklassen te stimuleren. Verder moet een modulaire opzet volgens de meeste partijen het uitgangspunt zijn in het onderwijs na de brugklas. Vier van de zeven partijen zijn het daar uitdrukkelijk mee eens, twee staan er neutraal tot positief tegenover en alleen de SP spreekt zich er niet over uit (ook niet in negatieve zin). Modulair onderwijs betekent in de praktijk bijvoorbeeld dat het voor scholieren mogelijk wordt om vakken op verschillende niveaus te volgen en dat mogelijkheden voor talentontwikkeling worden uitgebreid.

Ontwikkeltijd voor leraren is een gevestigd idee geworden

VVD CDA D66 GL PvdA SP SGP

Thema's gerelateerd aan de Toekomst van ons onderwijs

	VVD	CDA	D66	GL	PvdA	SP	SGP
Vroege start	<i>Kindvoorziening wordt (deels) gratis (+) en kinderen krijgen eerder educatie (+)</i>						
	++	++	++	+/0	++	+/0	0/-
Po/vo	<i>Er komt 1 wet funderend onderwijs (+)</i>						
	0	0	+	0	+	0	0
Doorlopende leerlijnen	<i>De drempel tussen sectoren krimpt (+) en leerlingen kiezen wanneer ze doorstromen (+)</i>						
	00	+/0	+/0	+/0	+/0	00	+/0
Latere selectie	<i>Uitstel van het selectiemoment naar het voorgezet onderwijs wordt bevorderd (+)</i>						
	0	+	+	+	+	0	0
Modulair onderwijs	<i>Leerlingen krijgen vakken op verschillende niveaus (+) en meer talentmogelijkheden (+)</i>						
	++	0/+	++	++	++	00	0/+
Toetsing	<i>Leerlingen bouwen een portfolio op (+) en behalen een maatwerkdiploma (+)</i>						
	0/+	00	++	00	0/+	00	0/-
LOB	<i>Er komt meer ruimte voor persoonlijke ontwikkeling (+) en intensievere LOB (+)</i>						
	00	+/0	+/0	+/0	+/0	00	0/+
Eigenaarschap	<i>Leerlingen/studenten krijgen meer keuze over hun schoolpad (+) en het curriculum (+)</i>						
	+/0	00	+/0	00	++	00	00
Flexibilisering	<i>Er komen meer wisselstromen in het funderend onderwijs (+) en in het vervolgonderwijs (+)</i>						
	+/0	00	++	++	+/0	00	00
Arbeidsmarkt	<i>Lesstof sluit aan bij de arbeidsmarkt (+) en er komt meer partnersamenwerking (+)</i>						
	++	++	0/+	00	00	00	++
Digitalisering	<i>Voor digitalisering komt er meer ruimte beschikbaar (+) en meer investeringen (+)</i>						
	+/0	++	++	00	++	00	00
Leraarschap	<i>Leraren krijgen o.a. meer loopbaanmogelijkheden (+)</i>						
	0	0	+	+	0	0	0
Ontwikkeltijd	<i>Docenten krijgen meer ontwikkeltijd (+)</i>						
	+	+	+	+	+	0	0
Tekorten	<i>Er wordt geïnvesteerd in meer leraren (+) die beter opgeleid zijn (+)</i>						
	00	+/0	++	00	+/0	00	0/+
Samen opleiden	<i>Samen opleiden wordt de norm (+) met flexibele opleidingsmogelijkheden (+)</i>						
	0/+	+/0	++	00	0/+	00	0/+
Investeringen	<i>Er wordt structureel meer geïnvesteerd in onderwijs (+) en in leven lang ontwikkelen (+)</i>						
	0/+	0/+	++	+/0	++	+/0	0/+
Schoolleiders	<i>Er wordt geïnvesteerd in schoolleiders (+) en in hun professionaliteit (+)</i>						
	00	00	++	00	++	00	00
Curriculum	<i>Het huidige curriculum wordt herzien (+) en er komt een versterking van burgerschap (+)</i>						
	++	0/+	++	0/+	0/+	0/+	00
Passend onderwijs	<i>Er komen meer mogelijkheden voor thuiszitters (+) en inclusief onderwijs wordt de norm (+)</i>						
	+/0	+/0	++	++	++	+/0	+/0

Alle uitkomsten in de tabel zijn puur gebaseerd op conceptprogramma's van politieke partijen. Het kan dus zijn dat partijen in de praktijk meer vinden over thema's dan louter in de beperkte ruimte van programma's beschreven wordt. '+' betekent dat partijen het eens zijn met de beleidsverandering, '-' betekent dat partijen plannen hebben die tegen de beleidsverandering ingaan en '0' betekent dat partijen zich niet uiten in hun programma over deze maatregelen.